

УДК 338.46:323.2:7.071.4:341.1

JEL H44, Z11, O52, L31

DOI <https://doi.org/doi.org/10.33111/sedu.2024.55.052.070>

*Пузько Микола Миколайович**

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО У СФЕРІ КУЛЬТУРИ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. Метою дослідження є узагальнення теоретичних положень щодо державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій у контексті євроінтеграційних процесів. З'ясовано специфіку застосування механізму державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій в країнах Європейського Союзу. Узагальнено досвід впровадження державно-приватного партнерства у сфері ККІ в країнах Європейського Союзу. Виявлено ключові фактори, що впливають на успішне впровадження ДПП у сфері культури та креативних індустрій. Поглиблено теоретичні засади ролі державно-приватного партнерства у збереженні та популяризації об'єктів культурної спадщини. Запропоновано рекомендації щодо механізмів розвитку державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій в Україні в контексті євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: державно-приватне партнерство, механізми державного управління, культура та креативні індустрії.

Вступ. Державно-приватне партнерство (ДПП) є одним з ефективних механізмів реалізації суспільно вагомих проєктів шляхом співробітництва між державними органами, територіальними громадами та приватними партнерами. Світовий досвід демонструє, що залучення інвестицій, ресурсів та експертизи приватного сектору на умовах розподілу ризиків та вигід, дозволяє вирішувати проблеми соціально-економічного характеру, забезпечувати розвиток інфраструктури, впроваджувати сучасні технології, здійснювати заходи зі збереження та популяризації культурної спадщини та реалізовувати проєкти в сфері культури та креативних індустрій (ККІ).

В Україні розроблено нормативно-правову базу регулювання державно-приватного партнерства. В законодавстві зазначено, що ДПП може застосовуватися і в сфері культури [1]. Проте специфіка застосування ДПП у цій сфері в чинному законодавстві України не визначена. Практична ж реалізація проєктів на умовах державно-приватного партнерства в цілому залишається на низькому

* Пузько Микола Миколайович — аспірант кафедри національної економіки та публічного управління, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5872-7911>, email: puzko.mykola@kneu.edu.ua

рівні. Водночас, як урядовці, так і наукова спільнота відзначають важливу роль культури в умовах війни, значні перспективи сектору ККІ в післявоєнному відновленні, а також ключові виклики, основними з яких є недостатнє бюджетне фінансування сфери, відтік людських ресурсів та ризик втрати об'єктів культурної спадщини.

В ситуації, що склалася, використання механізму державно-приватного партнерства в сфері ККІ може не лише вирішити проблеми пов'язані з браком бюджетних коштів, а й сприяти розвитку сектору та інтеграції в культурний та економічний простір Європейського Союзу.

Аналіз вітчизняних та іноземних наукових досліджень, присвячених темі державно-приватного партнерства в сфері ККІ, свідчить про значну зацікавленість даним питанням, як перспективним напрямком. Втім, досвід впровадження та успішного функціонування механізму є неоднорідним та залежить від соціально-економічних характеристик конкретних держав.

Дослідженню сутності та теоретичних засад державно-приватного партнерства присвятили наукові праці українські науковці: Бебко С., Валевський О., Воробйова М., Драгомирецька Н., Дубок І., Єрьоміна О., Захарін С., Козак Л., Набока К., Підбережник Н., Стойка В., Стойка С., Федорук О. На думку С. Захаріна та С. Бебко впровадження механізму державно-приватного партнерства у сфері культури має здійснюватися шляхом реалізації чіткої й амбітної державної культурної політики, спрямованої, зокрема, на залучення інвестицій [2]. Н. Підбережник відзначає, що значною проблемою є скорочення фінансування сектору культури з державного та місцевих бюджетів, що вимагає організації публічних консультацій щодо перспектив збереження культурної спадщини в Україні [3]. Питання ефективного застосування механізму державно-приватного партнерства в сфері культури та креативних індустрій активно висвітлюються іноземними вченими, зокрема Bogdanowicz P., Boniotti C., Cvijanovic V., De Nictolis E., Dodig D., Gerlitz L., Gustafsson C., Iaione C., Jelinčić D., Lazzaro E., Prause G., Reid A., Roman M., Santagati M., Senkić M., Tišma S., Varga H., Wenzlaff K.

Існуючі на сьогодні дослідження є цінним внеском у розроблення науково-методичних підходів до застосування механізму державно-приватного партнерства в сфері культури та креативних індустрій. Враховуючи євроінтеграційні процеси в Україні, невирішеною частиною загальної проблеми є узагальнення та систематизація напрацювань та подальші дослідження досвіду впровадження ДПП у країнах ЄС, вироблення пропозицій, щодо його адаптації та імплементації в нашої державі з урахуванням економічного та соціального контексту.

Постановка завдання. Специфіка державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій полягає у тому, що при реалізації проєктів ДПП, окрім економічної ефективності значна увага приділяється культурному та соціальному значенню результатів. Такі проєкти можуть мати вплив на окремі регіони, державу в цілому або розглядатися у загальносвітовому культурному контексті. Коли справа стосується збереження або популяризації об'єктів

культурної спадщини, створення певних культурних благ, пріоритетними постають суспільні цінності, у формування яких залучаються не лише органи державної влади та місцевого самоврядування й приватні компанії, а значно ширше коло різних суб'єктів, що можуть виступати стейкхолдерами проєкту на всіх етапах його розробки та розвитку.

За даними Державного реєстру нерухомих пам'яток, в Україні налічується понад 140 тис. культурних пам'яток державного та місцевого значення [4]. З одного боку, значний обсяг об'єктів культурної спадщини потребує підтримки та оновлення застарілої інфраструктури, здійснення заходів з відновлення та збереження, і, як результат, суттєвого фінансування, яке на сьогодні здійснюється переважно з державного та місцевих бюджетів. З іншого боку, євроінтеграція України та динамічний розвиток креативної економіки в сучасному світі, відкривають широкі можливості для модернізації сфери, розвитку територій з урахуванням культурно-історичних традицій та наявних пам'яток, перехід від дотаційного фінансування закладів культури до ринкових принципів та ефективного застосування потенціалу культури та креативних індустрій у національно-патріотичному вихованні та стратегічних комунікаціях.

В Європейському Союзі механізм законодавчого регулювання сфери культури має відмінні риси у кожній країні. Відповідно і розвиток державно-приватного партнерства в цій сфері відрізняється, як на рівні нормативно-правового регулювання, так і на рівні інституційного забезпечення. Спостерігаються і відмінності в динаміці поширення інструментів державно-приватного партнерства. Наприклад, у Німеччині та Франції механізм ДПП використовується давно і є досить розвиненим, у той час як у країнах Східної Європи лише формується інституційне середовище, напрацьовується практичний досвід при відносно незначній кількості реалізованих проєктів. В європейському науковому середовищі здійснюється обґрунтування науково-теоретичних основ та розробка практичних рекомендацій щодо ДПП в сфері культури та креативних індустрій, що враховує передовий досвід, економічні та соціальні тенденції.

Відповідно, для розробки законодавчих норм і практичних рекомендацій щодо ефективного використання механізму ДПП у сфері культури та креативних індустрій в Україні, необхідно здійснювати регулярний аналіз сучасних наукових досліджень щодо ефективності застосування ДПП для розвитку сфери ККІ на рівні Європейського Союзу та в державах-членах, виділяти найрелевантніші, з урахуванням історичних, економічних, соціальних особливостей напрацювання, та здійснювати теоретико-методичне обґрунтування для подальшого використання цих напрацювань в Україні.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних положень щодо державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій у контексті євроінтеграційних процесів.

Для досягнення поставленої мети передбачено реалізацію таких завдань: з'ясувати специфіку застосування механізму державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій в країнах Європейського Союзу;

виявити ключові фактори, що впливають на успішне впровадження ДПП у сфері культури та креативній індустрії; узагальнити досвід впровадження державно-приватного партнерства у сфері ККІ в країнах Європейського Союзу; поглибити теоретичні засади ролі державно-приватного партнерства у збереженні та популяризації об'єктів культурної спадщини; запропонувати рекомендації щодо механізмів розвитку державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій в Україні в контексті євроінтеграційних процесів. Для досягнення поставлених завдань використано наукові методи аналізу та синтезу, узагальнення, системного підходу.

Результати. Організаційно правові засади та основні принципи державно-приватного партнерства в Україні визначає Закон «Про державно-приватне партнерство», який був прийнятий у 2010 році. Відповідно до Закону державно-приватне партнерство визначається як співробітництво між державою та територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади чи місцевого самоврядування відповідно, Національною академією наук України, галузевими академіями наук та юридичними особами, яке відповідає ознакам державно-приватного партнерства, а саме: створення чи управління об'єктом партнерства, довготривалість відносин, передача частини ризиків приватному партнеру та інвестиції приватного партнера в об'єкт [1]. Окрім цього, питання взаємовідносин у сфері державно-приватного партнерства регулюються законами «Про інвестиційну діяльність», «Про концесію», «Про оренду державного та комунального майна», «Про передачу об'єктів права державної і комунальної власності», «Про управління об'єктами державної власності». Ряд підзаконних нормативно-правових актів унормовує питання аналізу ефективності державно-приватного партнерства, проведення концесійних конкурсів та конкурсів для визначення приватного партнера для здійснення державно-приватного партнерства, виявлення та оцінки ризиків здійснення ДПП, прийняття рішень про надання державної підтримки та ін. В законодавстві України зазначено, що державно-приватне партнерство може застосовуватися в сфері культури та управлінні об'єктами культурної спадщини, допускається передача у приватне користування об'єктів культури та пам'яток архітектури, декларуються пільгові умови інвесторам, що здійснюють діяльність у сфері культури [5]. Водночас у чинному законодавстві не враховується специфіка сфери культури, зокрема необхідність об'єктивної оцінки вартості архітектурних пам'яток, санкцій за порушення охоронних зобов'язань, перевага культурних та соціальних аспектів над економічними. Не регламентується і порядок розробки та механізми реалізації проєктів державно-приватного партнерства у сфері культури [6]. Зазначимо, що на важливій ролі ДПП у сфері культури наголошують у актуальних політичних документах. Плани, вказані у програмі уряду «Україна 2033. Трансформація за 10 років», включають прийняття закону «Про державно-приватне партнерство у сфері культурної спадщини», реалізацію проєктів ДПП та концесії для відновлення та управління об'єктів культурної спадщини, відновлення пам'яток із залученням інвестицій на умовах ДПП [7].

Щодо правової системи Європейського Союзу (*acquis*), то регулювання державно-приватного партнерства у законодавстві ЄС залишається досить фрагментованим та побудованим на принципах і рекомендаціях, а не на конкретних нормативно-правових актах. Директиви ЄС не містять окремих положень, присвячених регулюванню ДПП, що обумовлено принципом субсидіарності та відсутністю загальної компетенції ЄС для видання таких актів. Натомість, Європейська комісія активно сприяла розвитку державно-приватного партнерства в ЄС, використовуючи інструменти «м'якого права». Це, зокрема, «Зелена книга щодо державно-приватного партнерства та права Співтовариства у сфері державних контрактів і концесій» (2004) та «Роз'яснювальне повідомлення Комісії щодо застосування права Співтовариства про державні закупівлі та концесії до інституціолізованих державно-приватних партнерств (ІДПП)» (2008). Зазначимо, що у вторинне право ЄС термін «державно-приватне партнерство» був введений лише у 2013 році через положення Регламенту № 1303/2013, в якому ДПП визначено як форму співпраці між державними органами та приватним сектором, яка спрямована на вдосконалення процесів інвестування в інфраструктурні або інші проекти, а також розподіл ризиків та залучення експертизи і капіталу приватного сектору при наданні державних послуг. Окремий розділ Регламенту присвячено підтримці ДПП через Структурні та інвестиційні фонди Європейського Союзу [8].

На національному рівні у країнах ЄС правова база щодо державно-правового партнерства має суттєві відмінності. Так, у Нідерландах законодавство про державно-приватне партнерство взагалі відсутнє [9]. В Німеччині федеральний закон, що унормовував основні питання державно-приватного партнерства, прийнятий у 2005 році [10]. У Хорватії правова база була створена у 2008 році, коли було прийнято з «Закон про державно-приватне партнерство», що встановлює чіткі правила для всіх учасників різних форм ДПП та надає правову основу безпеки проекту як для приватного сектору, так і для державних органів. У Польщі реалізація спільних проектів між приватним сектором і державними органами регулюється «Законом про державні закупівлі» (2004), «Законом про державно-приватне партнерство» (2008) та «Законом про концесії на будівельні роботи або послуги» (2009). В Словаччині правила та умови державних закупівель у проектах ДПП визначені у «Законі про державні закупівлі». У Словенії «Закон про державно-приватне партнерство» (2006) встановлює правові норми щодо принципів приватного інвестування у державні проекти та державного співфінансування приватних проектів, які вважаються суспільно корисними. Ініціювання проекту ДПП у Словенії може здійснюватися як приватними, так і державними суб'єктами [11]. Альтернативою до законів про державно-приватне партнерство у ряді країн виступають закони про державні закупівлі та закони про концесію.

Ряд правових актів Європейського союзу наголошують на ролі культури в економічному розвитку держав, потенціалі спонсорування культури, та регламентують приватні інвестиції у сферу культури. Ще у 1986 році була прийнята

«Резолюція міністрів, відповідальних за культурні справи» [12], в якій зазначалося, що поєднання державної підтримки та приватного або корпоративного спонсорства є вигідним для європейської культурної спадщини та наголошувалося на необхідності подальших дій для розвитку такої форми співпраці. «Резолюція Ради ЄС щодо Європейського порядку денного для культури» (2007) серед цілей у сфері культури визначала стимулювання креативних партнерств між культурним сектором та іншими секторами, зокрема в контексті місцевого та регіонального розвитку [13].

У «Резолюції Європейського Парламенту щодо культурних індустрій у Європі» (2008) наголошувалося на необхідності використання змішаних методів фінансування культури, регуляторному та фінансовому сприянню розвитку культурних галузей, податкових кредитах і знижених ставках ПДВ до культурних продуктів [14].

Забезпечення інституційної спроможності в сфері державно-приватного партнерства у більшості країн Європейського союзу, здійснюється органами з підтримки та розвитку ДПП — агенціями ДПП. Дослідження Світового банку показує, що з 27 країн ЄС лише 4 (Австрія, Люксембург, Фінляндія, Швеція) не мають спеціалізованих установ чи підрозділів у сфері ДПП [15]. Сфери діяльності, підпорядкування та функції агенцій в різних країнах відрізняються. Агенції ДПП виконують функції із розробки стратегії розвитку державно-приватного партнерства в країні, вдосконалення законодавства, залучення приватних партнерів, надання консультацій та допомоги, оцінки та імплементації, а також моніторингу та контролю реалізації проєктів ДПП. Агенції можуть функціонувати як окремі установи, або як підрозділи галузевих міністерств.

В Україні рішення про застосування механізму ДПП щодо об'єктів державної власності, проведення конкурсів та визначення приватних партнерів, відповідно до законодавства України, приймає Кабінет Міністрів України або уповноважений ним орган. Формування та реалізацію державної політики у сфері ДПП здійснює спеціальний уповноважений орган у сфері центральних органів влади, яким виступає Міністерство економіки України [16]. З 2019 року розпочала роботу «Агенція з питань підтримки державно-приватного партнерства» [17], функцією якої є забезпечення підтримки впровадження проєктів ДПП у різних сферах економіки України.

Що стосується практичного застосування державно-приватного партнерства, то аналіз статистичних даних розвитку ДПП в Європейському союзі демонструє відсутність явно вираженої кореляції між наявністю у країні спеціального законодавства про ДПП та успішністю функціонування цього механізму. Аналізуючи існуючу практику державно-приватного партнерства в Україні та ЄС, можна дійти висновку, що нормативно-правова основа є необхідною, але не достатньою умовою ефективного розвитку механізму ДПП. Суттєвими перешкодами, що впливають на реалізацію проєктів ДПП є політична та економічна нестабільність, воєнні ризики, рівень недовіри приватного сектору до державних інституцій, рівень корупції, відсутність стимулів для інвесторів. Важливу роль

відіграє наявність належних умов для інституційного розвитку, а також зважений підхід до оцінки ефективності та цінності проєктів ДПП для суспільства [18].

У 2023 році в Україні на умовах державно-приватного партнерства було укладено 198 договорів [19]. Порівняно з 2022 роком загальна кількість укладених договорів зросла на 5 [20]. Зросла і кількість договорів, що реалізовувались — з 18 до 22. При цьому 166 договорів не реалізовувалися, в тому числі 10 договорів були призупинені через збройну агресію РФ. У сфері туризму, рекреації та культури реалізовувалися 4 договори.

Для порівняння, в Німеччині у 2023 було укладено 11 угод, 6 у Франції, 4 у Греції, по 2 в Бельгії та Литві [21]. У 2022 році у Франції було укладено 21 угода, у Німеччині — 4 угоди, в Ірландії, Італії, Польщі, Бельгії, Данії — по 2 [22]. Реалізовувалося у 2023 році: у Франції — 56 угод, в Італії — 39, в Греції — 34, в Бельгії — 21, в Німеччині — 17, Іспанії та Польщі — 9, в інших країнах 1–4 проєкти. Варто зазначити, що в період 2007–2023 років у Європі після кризи 2008 року спостерігається низхідний тренд у кількості державно-приватних партнерств, що укладаються щорічно. Порівняно з 2005–2007 роками, коли укладалося до 120 угод на рік [23], у 2021–2023 в середньому укладалося близько 40 угод на рік. Кількість нових угод в сфері культури є порівняно незначною: 4 у 2021 році, 3 у 2022 році, 2 у 2023 році.

З наведених даних можна зробити висновок, що попри складні умови в яких сьогодні перебуває економіка України, механізм державно-приватного партнерства використовується на рівні з країнами ЄС. Можемо прогнозувати, що за умови формування сприятливого інституційного середовища, ДПП має значні перспективи у повоєнному відновленні української економіки, в тому числі і у сфері культури та креативних індустрій.

Державно-приватне партнерство у сфері культури є складним багатостороннім процесом що має враховувати інтереси органів державної влади та місцевого самоврядування, культурних інституцій, бізнесу, та громадськості щодо збереження та розвитку культурної спадщини. Ефективність такого партнерства визначається низкою критеріїв, зокрема визнанням історичної спадщини як надбання громади незалежно від офіційного майнового статусу, наявністю сталої ініціативної групи, здатної просувати проєкт, існуванням каталізатора змін, широкою підтримкою місцевої громади та гнучкістю всіх учасників у питаннях використання, фінансування й графіку реалізації проєктів. Вимоги до дипломатичності, компромісу та терплячості є особливо важливими через різноманіття інтересів і скепсис, що можуть супроводжувати такі ініціативи [3]. Зміст державно-приватного партнерства при цьому полягає не просто у ситуативній реалізації певних проєктів, а у реалізації державної культурної політики [2] та формуванні середовища, орієнтованого на саморозвиток, самоорганізацію, самозбереження та залучення системних інвестицій в сферу культури [24].

В Європейському союзі культура та креативні індустрії розглядаються як важливий чинник зростання економіки та розвитку суспільства, а охорона культурної спадщини визначається наскрізним пріоритетом [25]. Такий підхід

визначає і бачення щодо ролі та форм державно-приватного партнерства у сфері культури та креативних індустрій ЄС.

Ще у 2009 році ЮНЕСКО підкреслила важливість розвитку партнерств між державним та приватним секторами як моделі для перетворення креативних і культурних індустрій на рушії економічного та суспільного розвитку. Вважається, що ККІ підтримують регіональний розвиток, підвищують якість життя громадян і сприяють залученню інвестицій [26].

Історично функції охорони об'єктів культурної спадщини належали органам державної влади. Проте зі зростанням запитів щодо задоволення інших потреб суспільства та у зв'язку з обмеженістю фінансових та кадрових ресурсів, європейські уряди зіткнулися зі значними викликами у своїх зусиллях в управлінні об'єктами культурної спадщини. Саме тому ще наприкінці 1960-х років механізм державно-приватного партнерства почали використовувати для реалізації проєктів зі збереження пам'яток культури в рамках програм оновлення міст. Поступово ця практика поширилася на збереження та управління різноманітними об'єктами спадщини, включаючи археологічні ділянки, будівлі, ландшафти, міські зони, колекції та природні об'єкти. Дослідники відзначають, що сфера культури в Європейському Союзі менше за інші постраждала від фінансово-економічної кризи 2008 року. Частка державного фінансування при цьому знизилася, а відносна фінансова стабільність була досягнута завдяки тому, що більшість країн ЄС створили умови для багатоканальних грошових надходжень [11].

Традиційний підхід до механізму державно-приватного партнерства, який знайшов відображення і в українському законодавстві полягає у тому, що учасниками партнерства є органи державної влади та місцевого самоврядування з одного боку і приватні компанії з іншого.

На думку ряду дослідників досконалішим видом партнерств є такі, що будуються на основі цінностей та глибинних мотивів і залучають до участі широку громадськість — окремих громадян, громадські об'єднання, благодійні організації, релігійні громади. Зазначається, що для успішного та взаємовигідного партнерства в сфері культури партнерам необхідно мати спільні мотиви та цінності, щоб виробити спільне бачення стратегії та цілей розвитку проєкту. Таким чином державно-приватне партнерство еволюціонує до державно-громадського партнерства. Концепція такого партнерства заснована на баченні, що культурні ресурси можуть перетворитися на економічне багатство, завдяки просуванню ідентичності, традицій, культурних продуктів та послуг певного регіону, а також забезпечити сталий розвиток громад [27].

Участь громадськості в ухваленні рішень щодо питань, які стосуються громади, у вітчизняній науковій літературі, отримало назву «громадська партисипація», що визначається як «свідома участь громадян у прийнятті рішень органами публічної влади, яка пов'язана з розподілом відповідальності за існуючі процеси в управлінні спільнотою, громадою, державою» [28].

Громадська партисипація сприяє створенню діалогу між владою та суспільством і прийняттю рішень, які відповідають інтересам громади. Основні прин-

ципи громадської партисипації включають етичне визнання права кожного громадянина на участь у вирішенні питань, що впливають на їхнє життя, довіру, чесний діалог і побудову партнерських відносин між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування.

Важливість залучення громадськості до управління культурною спадщиною набула вагомого значення в політиці ЄС. Це підкреслено у Рішенні № 445/2014/ЄС Європейського Парламенту та Ради, що запроваджує програму «Європейські культурні столиці» на період з 2020 по 2033 рік, у якій зазначено, що однією з загальних цілей визначено «підвищення відчуття громадянської належності до спільного культурного простору». Політика ЄС у сфері управління культурою спрямована на інтегрований підхід та посилення участі представників громадянського суспільства, щоб зробити управління культурою більш відкритим, а участь у ньому більшою, ефективнішою та узгодженішою [29].

У моделі державно-приватного партнерства приватні партнери розглядаються як актори, метою яких є отримання прибутку, що у випадку реалізації проєктів у сфері культури є недостатнім, а часом і не найпріоритетнішим. Державно-громадянське партнерство, яке в іноземних наукових дослідженнях отримало назву Р4 або PPPP (Public–Private–People Partnership) передбачає співпрацю між державними, приватними структурами та громадами, в якій третій сектор постає рівноправним та зацікавленим партнером. Роль неурядових організацій при цьому полягає головним чином у виявленні важливих об'єктів культурної спадщини, громадській підтримці, мобілізації ресурсів. Крім того, третій сектор може відігравати важливу роль у забезпеченні фінансової підтримки, наданні експертизи щодо збереження спадщини, здійсненні довгострокового нагляду та допомозі державним партнерам у просуванні проєкту серед потенційних приватних партнерів. Модель Р4 дозволяє інтегрувати культурну спадщину в економічний і соціальний розвиток регіонів, залучаючи місцеві ресурси і створюючи умови для стійкого розвитку. Окрім цього включення громадськості розширює можливості для фінансування проєктів через громадські інвестиції, донорство, соціальні облігації та участь неприбуткових організацій, допомагає забезпечити прозорість і підтримку з боку місцевих жителів [30].

Одним з найновіших фінансових інструментів у моделі Р4 є громадський краудфандинг (civic crowdfunding) — інноваційна форма фінансування громадських цілей. Громадський краудфандинг відрізняється від традиційного збору коштів тим, що функціонує на базі цифрових технологій і залучає велику кількість вкладників. У рамках онлайн-платформи забезпечується зв'язок проєкту з фінансовою установою та вкладників між собою, таким чином консолідуючи фінансові ресурси. Це передбачає пряму участь громадськості в плануванні, розробці та реалізації громадських проєктів. Громадський краудфандинг дозволяє подолати традиційний підхід зверху-вниз і розвивати децентралізовані форми публічного управління [31].

Оскільки динаміка використання механізму ДПП у країнах ЄС суттєво відрізняється, Європейський Союз, здійснюючи політику згуртованості, реалізовує

спеціальні програми, спрямовані на у покращення спроможностей для регіонального розвитку, зокрема в сферах інновацій та захисту культурних ресурсів [32]. Цікавим для України є досвід програми RESTAURA, яка була реалізована у 2016—2019 роках з метою сприяння розвитку державно-приватного партнерства для фінансування ревіталізації культурної спадщини в Польщі, Словенії, Хорватії та Словаччині. В рамках програми було проведено пілотні проекти в чотирьох містах, організовано навчальні семінари, здійснено підготовку спеціалістів з ДПП у сфері культури та розроблено посібник із державно-приватного партнерства у проектах відродження культурної спадщини [33].

У результаті реалізації програми було зроблено ряд висновків і рекомендацій, зокрема щодо вирішального значення інтегрованого підходу у проектах ревіталізації об'єктів культурної спадщини. Інтегрований підхід до ревіталізації включає участь місцевих громад в управлінні проектами, що, серед іншого, забезпечує залучення громадянського суспільства до процесів ухвалення рішень і управління, тобто публічне управління спадщиною, яке має горизонтальну та вертикальну інтеграцію. Місцеві жителі є однією з найважливіших груп стейкхолдерів проектів у сфері культурної спадщини, оскільки вони є носіями традицій та історичної пам'яті. Одне з найважливіших завдань будь-якої ревіталізації має полягати в подоланні розриву між баченням місцевих жителів та експертів щодо цінності культурної спадщини. Тому для ухвалення рішень важливими є такі заходи, як семінари, консультації, інтерв'ю тощо. Досвід програми показав, що підхід зверху вниз, орієнтований на фінансування без соціально інклюзивної політики, не може бути успішним у довгостроковій перспективі. Активна участь місцевих жителів має бути невід'ємною складовою розумної політики розвитку. Соціально інклюзивний підхід може стимулювати місцевих жителів розвивати власні здібності до самоорганізації та ініціативи [34].

Розробники програми рекомендували враховувати у проектах ревіталізації об'єктів культурної спадщини модель Quintuple Helix model, що в українській науковій літературі поки що не представлена і може бути перекладена як «модель п'ятикратної спіралі». Ця модель на сьогодні є частиною європейської політики інновацій, спрямованої на створення сталого та інклюзивного зростання в Європі. У межах цієї політики регіони Європейського Союзу повинні розробляти та впроваджувати стратегії досліджень та інновацій для розумної спеціалізації (RIS3) за допомогою процесу підприємницького відкриття (EDP) із залученням різних стейкхолдерів [35]. У контексті проектів у сфері охорони культурної спадщини, ця модель полягає у взаємодії науково-дослідних установ, підприємців, органів державної влади та місцевого самоврядування, громадянського суспільства та навколишнього середовища. У процеси ревіталізації залучається широке коло експертів: спеціалісти з охорони пам'яток, архітектори, спеціалісти з регіональних агенцій розвитку, культурних і наукових установ, університетів тощо.

З метою стимулювання ДПП для проектів, що мають суспільний інтерес, є економічно обґрунтованими, але не мають необхідного фінансування на місце-

вому рівні чи достатніх коштів приватних партнерів, Європейський Союз практикує схеми співфінансування, коли через фонди або інші механізми фінансування ЄС виступає учасником державно-приватного партнерства. Такий підхід, що також здійснюється в рамках політики згуртованості, дозволяє заохотити приватних інвесторів та фінансові установи вкладати кошти [34].

З огляду на процес євроінтеграції України, розуміння та врахування підходів, принципів та інструментів політики згуртованості Європейського Союзу, є важливим при розробці програм і стратегій у сфері культури та креативних індустрій.

Для цього сферу ККІ необхідно розглядати у відповідності до політики ЄС, як складову економічних і соціальних процесів, що мають вплив як на національному, так і на місцевому рівні, стимулюючи розвиток регіонів. Адже основними пріоритетами фінансування, яке здійснюється для реалізації політики згуртованості є соціальний та економічний розвиток регіонів та міст, підтримка робочих місць, створення інклюзивного суспільства, інновації, фінансування малих і середніх підприємств [36].

Залучення малих і середніх підприємств (МСП) до державно-приватного партнерства в сфері ККІ через міжсекторальну співпрацю є одним з вагомих чинників стимулювання інновацій, сталого розвитку та включення об'єктів культури в соціально-економічне середовище. На думку європейських науковців, такі партнерства сприяють створенню нових можливостей для міжнародної співпраці, розвитку інновацій у традиційних секторах економіки, підвищенню стійкості в сфері культури та креативних індустрій. Ключова роль державних органів полягає у створенні сприятливих умов для розвитку ККІ через регулювання і створення стратегій, надання інструментів та формування платформ для підтримки міжсекторальної співпраці, допомогу у міжнародному співробітництві [37]. В ринковій економіці малі та середні підприємства грають важливу роль у економічному зростанні та розвитку країн, оскільки достатньо гнучкі та можуть адаптуватися до зміни умов ринку та криз. Водночас МСП мають соціальне значення. Тому, хоча інвестувати у великі інфраструктурні проекти зазвичай можуть лише великі підприємства, державно-приватне партнерство за участю МСП може сприяти інноваціям та мати соціальний та економічний ефект. Сфера культури та креативних індустрій, зокрема сектор культурної спадщини, дозволяє впроваджувати відносно невеликі за обсягом проекти та залучати до партнерства малі та середні підприємства [38].

Важливою умовою отримання фінансування в програмах політики згуртованості ЄС є спроможність освоєння коштів — тобто здатність держави-члена ЄС здійснювати співфінансування, та витрачати ресурси ефективно й раціонально. Така спроможність включає здатність економіки країни надавати інвестиційні можливості, які можуть отримати зовнішні інвестиції, здатність співфінансувати проекти та програми, гарантувати національні внески у бюджети проектів і забезпечувати внески партнерів, здатність органів державної влади розробляти довгострокові плани та проекти, координувати співпрацю між партнерами,

надавати звітність і контролювати реалізацію проєктів на всіх етапах — від планування до реалізації та оцінки проєктів [39].

Висновки. У результаті проведеного дослідження, виявлено, що ключовими факторами, які впливають на успішне впровадження ДПП у сфері культури та креативних індустрій є громадська партисипація, інституційна підтримка, диверсифіковані джерела фінансування, в тому числі краудфандинг та співфінансування ЄС. Це дозволяє враховувати можливості диверсифікації фінансових надходжень для проєктів збереження та відновлення об'єктів культурної спадщини, що є новим підходом для України, де досвід застосування таких інструментів обмежений. Зменшення політичної і економічної нестабільності позитивно впливають на привабливість ДПП для інвесторів.

З'ясовано, що механізм державно-приватного партнерства в культурній сфері ЄС спрямований на врахування не лише економічних, а й соціокультурних результатів. Європейські інституції застосовують «м'яке право» та надають рекомендації для сприяння розвитку ДПП, але кожна країна зберігає власні правові особливості регулювання таких партнерств, базуючи їх на національних законах і принципах. Відзначено, що немає вираженої кореляції між наявністю у країні спеціального законодавства про ДПП та успішністю функціонування цього механізму. Нормативно-правова основа є необхідною, але не достатньою умовою ефективного розвитку механізму ДПП.

Узагальнено європейський досвід ДПП у сфері культури та креативних індустрій. Досвід країн ЄС базується на гнучких правових механізмах та інтегрованому підході до проєктів, що передбачає активну участь громадян і місцевих громад. ЄС розглядає культуру як економічний і соціальний ресурс, розвиваючи інноваційні моделі в публічному управлінні, такі як «Quintuple Helix model». Збереження культурної спадщини вимагає міждисциплінарного підходу із залученням державного, приватного та неурядового секторів. Усі три сектори повинні працювати разом, щоб допомогти зберегти культурну спадщину та розвинути її як соціально-економічний ресурс. Державний сектор включає один або всі рівні адміністрації, приватний сектор — бізнес та інвестиційні організації, а третій сектор — неурядові, громадські установи. Також можуть бути залучені представники громади, які живуть поблизу об'єкта спадщини, оскільки їхня згода може бути вирішальною.

Державно-приватне партнерство надає можливість акумулювати ресурси і експертизу приватного сектору для вирішення проблем, пов'язаних із фінансуванням і збереженням культурних об'єктів. Модель Р4 (Public-Private-People Partnership) забезпечує ширший рівень залучення, ніж традиційне державно-приватне партнерство, сприяє соціальному розвитку і формує умови для інтеграції культурних проєктів в економіку регіонів, що дозволяє покращити якість життя громади.

З огляду на представлені результати дослідження, на нашу думку, доцільно надати рекомендації Міністерству культури та стратегічних комунікацій України розробити механізми для підвищення залучення громадян у процеси ухва-

лення рішень щодо збереження, відновлення та популяризації об'єктів культурної спадщини.

Потребують подальшого дослідження способи та методи застосування механізму державно-приватного партнерства в сфері культури та креативних індустрій в Україні з урахуванням існуючих програм співпраці між Україною та ЄС та політики згуртованості Європейського Союзу. Необхідна подальша розробка теоретико-методологічних обґрунтувань щодо державно-громадянського партнерства в сфері ККІ та використання сучасних моделей, зокрема моделі Quintuple Helix model у державному управлінні розвитком креативних індустрій в Україні.

Література

1. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (дата звернення: 28.10.2024)
2. Захарін С., Бебко С. Використання економічних механізмів державно-приватного партнерства у сфері популяризації національної культурної спадщини. Ефективна економіка. 2020. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7647> (дата звернення: 28.10.2024).
3. Підбережний Н. Роль неурядових організацій у збереженні історико-культурної спадщини України в умовах війни. Актуальні питання у сучасній науці. 2023. № 11 (17). С. 413-425. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-413-425](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-413-425) (дата звернення: 28.10.2024).
4. В Україні запрацює Державний реєстр нерухомих пам'яток. Офіційний вебпортал парламенту України. Опубліковано: 29.11.2023 URL: https://www.rada.gov.ua/news/pews_kom/244332.html (дата звернення: 28.10.2024).
5. Валецький О. Актуальність розвитку державно-приватного партнерства у сфері культурної політики. Національний інститут стратегічних досліджень. Опубліковано: 28.10.2020 URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/aktualnist-rozvytku-derzhavno-pryvatnogo-partnerstva.pdf> (дата звернення: 28.10.2024).
6. Дубок І. Нормативно-правове забезпечення державно-приватного партнерства в сфері культури України. Ефективність державного управління. 2016. № 46/47. URL: <https://doi.org/10.33990/2070-4011.46/47.2016.176158> (дата звернення: 28.10.2024).
7. Програма трансформації культури під час війни та до 2033 року «Україна 2033. Трансформація за 10 років». Комітет Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики URL: <https://kompkd.rada.gov.ua/uploads/documents/34677.pdf> (дата звернення: 28.10.2024).
8. Bogdanowicz P. Regulation of PPP and concessions in European Union law—different but equal? Public-Private Partnerships and Concessions in the EU. 2020. P. 1–16. URL: <https://doi.org/10.4337/9781839105012.00007> (дата звернення: 28.10.2024).
9. PPP Laws/Concession Laws — Netherlands. The Public-Private Partnership Resource Center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/ppp-laws-concession-laws-netherlands> (дата звернення: 28.10.2024).
10. PPP Laws/Concession Laws — Germany. The Public-Private Partnership Resource Center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/ppp-laws-concession-laws-germany> (дата звернення: 28.10.2024).

11. Jelinčić D., Tišma S., Senkić M., Dodig D. Public-private partnership in the cultural heritage sector. // *Transylvanian Review of Administrative Sciences*. 13(SI). 2017. P. 74–89. URL: https://www.academia.edu/36885843/Public_Private_Partnership_in_the_Cultural_Heritage_Sector (дата звернення: 28.10.2024).
12. Resolution of the Ministers with responsibility for Cultural Affairs, meeting within the Council of 13 November 1986 on business sponsorship of cultural activities. *Official Journal*. 1986. P. 320. URL : https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.1986.320.01.0002.01.ENG&toc=OJ:C:1986:320:TOC (дата звернення: 28.10.2024).
13. Resolution of the Council of 16 November 2007 on a European Agenda for Culture. *OJ C* 287. 29.11.2007. (2007/C 287/01). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32007G1129%2801%29> (дата звернення: 28.10.2024).
14. European Parliament resolution of 10 April 2008 on cultural industries in Europe (2007/2153(INI)) 2009/C 247 E/06. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008IP0123> (дата звернення: 28.10.2024).
15. PPP Units Around the World. The Public-Private Partnership Resource Center. URL: <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/overview/international-ppp-units> (дата звернення: 28.10.2024).
16. Міністерство економіки України: сайт. URL: <https://me.gov.ua/> (дата звернення: 28.10.2024).
17. Звіт про хід і результати виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України у 2019 році. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/zviti-pro-vikonannya/zvit2019r.pdf> (дата звернення: 28.10.2024).
18. Воробйова М. Державно-приватне партнерство: світовий досвід та вітчизняні реалії. Наукові перспективи. 2021. № 5(11). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-5\(11\)-267-283](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-5(11)-267-283) (дата звернення: 28.10.2024).
19. Стан здійснення ДПП в Україні. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> (дата звернення: 28.10.2024).
20. Набока К. Проблеми і перспективи державно-приватного партнерства як форми взаємодії влади і бізнесу в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2023. № 34. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.34.30> (дата звернення: 28.10.2024).
21. Review of the European public-private partnership market in 2023. European Investment Bank. 2024. URL: https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240030_epec_market_update_2023_en.pdf (дата звернення: 28.10.2024).
22. Review of the European public-private partnership market in 2022 // European Investment Bank. 2023. URL: https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230009_epec_market_update_2022_en.pdf (дата звернення: 28.10.2024).
23. Review of the European public-private partnership market in 2012 // European Investment Bank. 2013. URL: https://www.eib.org/attachments/epec/epec_market_update_2012_en.pdf3 (дата звернення: 28.10.2024).
24. Єрьоміна О. Політико-правові засади здійснення державно-приватного партнерства у сфері культури в Україні. Теорія та практика державного управління. 2020. № 2(69). URL: <https://periodicals.karazin.ua/tpdu/article/view/20757/19503> (дата звернення: 28.10.2024).
25. Communication from the Commission to the European Parliament, The European Council, the European Economic and Social Committee, and the Committee of the Regions.

A New European Agenda for Culture. COM/2018/267 final. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2018:267:FIN> (дата звернення: 28.10.2024)

26. Gustafsson C, Lazzaro E. The Innovative Response of Cultural and Creative Industries to Major European Societal Challenges: Toward a Knowledge and Competence Base. Sustainability. 2021. 13. 13267. <https://doi.org/10.3390/su132313267> (дата звернення: 28.10.2024)

27. Драгомирецька Н. М. та ін. Сучасний сталий розвиток в сфері культури: зарубіжний досвід для України. Одеса, 2019. 238 с. URL: <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/22.05.2019.pdf> (дата звернення: 28.10.2024)

28. Цифрове врядування. / За ред. Карпенка О. В. Київ, 2020. 336 с.

29. Iaione C., De Nictolis E., Santagati M. Participatory governance of culture and cultural heritage: Policy, legal, economic insights from Italy // Frontiers in Sustainable Cities. 2022. 4. <https://doi.org/10.3389/frsc.2022.777708> (дата звернення: 28.10.2024)

30. Boniotti C. The public-private-person partnership (P4) for cultural heritage management purposes. Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development. 2023. 13(1). P. 1–14. URL: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/JCHMSD-12-2020-0186/full/html> (дата звернення: 28.10.2024)

31. Wenzlaff K. Civic crowdfunding: Four perspectives on the definition of civic crowdfunding. Advances in Crowdfunding: Research and Practice. 2020. P. 441–472. URL: https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/41282/2020_Book_AdvancesInCrowdfunding.pdf (дата звернення: 28.10.2024)

32. Interreg Central Europe: сайт. URL: <https://www.interreg-central.eu/> (дата звернення: 28.10.2024)

33. RESTAURA project: сайт. URL: <https://programme2014-20.interreg-central.eu/Content.Node/RESTAURA.html> (дата звернення: 28.10.2024)

34. Handbook on Public Private Partnership (PPP) in Built Heritage Revitalisation Projects. Interreg Central Europe. 2017. URL: <https://programme2014-20.interreg-central.eu/Content.Node/O.T1.1-Handbook-new.pdf> (дата звернення: 28.10.2024)

35. Roman M., Varga H., Cvijanovic V., Reid A. Quadruple Helix Models for Sustainable Regional Innovation: Engaging and Facilitating Civil Society Participation. Economies. 2020. 8(2). P. 48. <https://doi.org/10.3390/economies8020048> (дата звернення: 28.10.2024)

36. Козак Л., Федорук О. Особливості реалізації політики згуртованості європейського союзу в контексті впровадження стратегії сталого економічного розвитку. Вісник Національного транспортного університету. 2024. 2 (59). URL: <http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/59/068.pdf> (дата звернення: 28.10.2024)

37. Gerlitz L., Prause G G. Cultural and Creative Industries as Innovation and Sustainable Transition Brokers in the Baltic Sea Region: A Strong Tribute to Sustainable Macro-Regional Development. Sustainability. 2021. 13(17). <https://doi.org/10.3390/su13179742> (дата звернення: 28.10.2024)

38. Стойка В., Стойка С., Савченко В. Державно-приватне партнерство як основа фінансово-економічної стабільності держави. Інфраструктура ринку. 2021. № 56. С. 45–53. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/14005> (дата звернення: 28.10.2024)

39. Процес вступу України до ЄС у контексті регіонального та місцевого розвитку. Аналітичний документ. U-LEAD з Європою. 2023. URL: <https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/c63b0eb665fdf3266d87a52bf3de8ec9.pdf> (дата звернення: 28.10.2024)

References

1. On Public-Private Partnership: Law of Ukraine No. 2404-VI, July 1, 2010. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text> (accessed October 28, 2024).
2. Zakharin, S., and S. Bebko. 2020. «Vykorystannia ekonomichnykh mekhanizmiv derzhavno-pryvatnoho partnerstva dlia popularyzatsii kulturnoi spadshchyny natsii [The Use of Economic Mechanisms of Public-Private Partnership in Promoting National Cultural Heritage].» *Efficient Economy* 2. <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7647> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
3. Pidberezhenyuk, N. 2023. «Rol hromadskykh orhanizatsii u zberezheni istorichnoi ta kulturnoi spadshchyny Ukrainy pid chas viiny [The Role of Non-Governmental Organizations in Preserving Ukraine's Historical and Cultural Heritage During the War].» *Current Issues in Modern Science* 11 (17). [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-413-425](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-413-425) (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
4. State Register of Real Estate Monuments to Be Launched in Ukraine. 2023. *Official Web Portal of the Parliament of Ukraine*, November 29. https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/244332.html (accessed October 28, 2024).
5. Valevskyi, O. 2020. «Aktualnist rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva u kulturnii politytsi [Relevance of Public-Private Partnership Development in Cultural Policy].» *National Institute for Strategic Studies*, October 28. <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-10/aktualnist-rozvytku-derzhavno-pryvatnogo-partnerstva.pdf> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
6. Dubok, I. 2016. «Normatyvno-pravove zabezpechennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva v sferi kultury v Ukraini [Regulatory and Legal Support of Public-Private Partnership in the Culture Sector in Ukraine].» *Efficiency of Public Administration* 46/47. <https://doi.org/10.33990/2070-4011.46/47.2016.176158> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
7. Ukraine 2033. Transformation Program for Culture During the War and Beyond. 2023. Committee on Humanitarian and Information Policy of the Verkhovna Rada of Ukraine. <https://kompkd.rada.gov.ua/uploads/documents/34677.pdf> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
8. Bogdanowicz, P. 2020. «Regulation of PPP and Concessions in European Union Law—Different but Equal?» In *Public-Private Partnerships and Concessions in the EU*, 1–16. <https://doi.org/10.4337/9781839105012.00007> (accessed October 28, 2024).
9. PPP Laws/Concession Laws — Netherlands. The Public-Private Partnership Resource Center. <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/ppp-laws-concession-laws-netherlands> (accessed October 28, 2024).
10. PPP Laws/Concession Laws — Germany. The Public-Private Partnership Resource Center. <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/library/ppp-laws-concession-laws-germany> (accessed October 28, 2024).
11. Jelinčić, D., S. Tišma, M. Senkić, and D. Dodig. 2017. «Public-Private Partnership in the Cultural Heritage Sector.» *Transylvanian Review of Administrative Sciences* 13(SI): 74–89. https://www.academia.edu/36885843/Public_Private_Partnership_in_the_Cultural_Heritage_Sector (accessed October 28, 2024).
12. Resolution of the Ministers with Responsibility for Cultural Affairs, Meeting within the Council of 13 November 1986 on Business Sponsorship of Cultural Activities. Official Journal C 320, December 13. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=>

uriserv:OJ.C_.1986.320.01.0002.01.ENG&toc=OJ:C:1986:320:TOC (accessed October 28, 2024).

13. Resolution of the Council of 16 November 2007 on a European Agenda for Culture. OJ C 287, November 29. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32007G1129%2801%29> (accessed October 28, 2024).

14. European Parliament Resolution of 10 April 2008 on Cultural Industries in Europe (2007/2153(INI)). 2009/C 247 E/06. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52008IP0123> (accessed October 28, 2024).

15. PPP Units Around the World. The Public-Private Partnership Resource Center. <https://ppp.worldbank.org/public-private-partnership/overview/international-ppp-units> (accessed October 28, 2024).

16. Ministry of Economy of Ukraine: Website. <https://me.gov.ua/> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

17. Report on Implementing the Cabinet of Ministers' Activity Program in 2019. 2019. *Government Portal*. <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/zviti-pro-vikonannya/zvit2019r.pdf> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

18. Vorobiova, M. 2021. «Derzhavno-pryvatne partnerstvo: svitovyi dosvid ta vitchyzniani realii [Public-Private Partnership: Global Experience and Domestic Realities].» *Scientific Perspectives* 5(11). [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-5\(11\)-267-283](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2021-5(11)-267-283) (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

19. Current Status of PPP Implementation in Ukraine. Official Website of the Ministry of Economy of Ukraine. <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

20. Naboka, K. 2023. «Problemy ta perspektyvy derzhavno-pryvatnoho partnerstva yak formy vzaiemodii derzhavy i biznesu v Ukraini [Problems and Prospects of Public-Private Partnership as a Form of Government-Business Interaction in Ukraine].» *Public Administration and Management in Ukraine* 34. <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2023.34.30> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

21. Review of the European Public-Private Partnership Market in 2023. European Investment Bank. 2024. https://www.eib.org/attachments/lucalli/20240030_epec_market_update_2023_en.pdf (accessed October 28, 2024).

22. Review of the European Public-Private Partnership Market in 2022. European Investment Bank. 2023. https://www.eib.org/attachments/lucalli/20230009_epec_market_update_2022_en.pdf (accessed October 28, 2024).

23. Review of the European Public-Private Partnership Market in 2012. European Investment Bank. 2013. https://www.eib.org/attachments/epec/epec_market_update_2012_en.pdf (accessed October 28, 2024).

24. Yeryomina, O. 2020. «Polityko-pravovi zasady vprovadzhennia derzhavno-pryvatnoho partnerstva u sferi kultury v Ukraini [Political and Legal Foundations for Implementing Public-Private Partnerships in the Culture Sector in Ukraine].» *Theory and Practice of Public Administration* 2(69). <https://periodicals.karazin.ua/tpdu/article/view/20757/19503> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

25. Communication from the Commission on a New European Agenda for Culture. COM/2018/267 final. EUR-Lex. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2018:267:FIN> (accessed October 28, 2024).

26. Gustafsson, C., and E. Lazzaro. 2021. «The Innovative Response of Cultural and Creative Industries to Major European Societal Challenges: Toward a Knowledge and Competence Base.» *Sustainability* 13:13267. <https://doi.org/10.3390/su132313267> (accessed October 28, 2024).
27. Dragomyretska, N. M., et al. 2019. «Suchasnyi stalnyi rozvytok u sferi kultury: inozemnyi dosvid dlia Ukrainy [Modern Sustainable Development in the Cultural Sector: Foreign Experience for Ukraine].» Odesa. <http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/22.05.2019.pdf> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
28. Digital Governance: A Monograph, edited by O. Karpenko. 2020. Kyiv [in Ukrainian].
29. Iaione, C., E. De Nictolis, and M. Santagati. 2022. «Participatory Governance of Culture and Cultural Heritage: Policy, Legal, Economic Insights from Italy.» *Frontiers in Sustainable Cities* 4. <https://doi.org/10.3389/frsc.2022.777708> (accessed October 28, 2024).
30. Boniotti, C. 2023. «The Public-Private-People Partnership (P4) for Cultural Heritage Management Purposes.» *Journal of Cultural Heritage Management and Sustainable Development* 13(1): 1–14. <https://doi.org/10.1108/JCHMSD-10-2021-0168> (accessed October 28, 2024).
31. Wenzlaff, K. 2020. «Civic Crowdfunding: Four Perspectives on the Definition of Civic Crowdfunding.» In *Advances in Crowdfunding: Research and Practice*, 441–472. https://library.oapen.org/bitstream/handle/20.500.12657/41282/2020_Book_AdvancesInCrowdfunding.pdf (accessed October 28, 2024).
32. Interreg Central Europe: Website. <https://www.interreg-central.eu/> (accessed October 28, 2024).
33. RESTAURA Project: Website. <https://programme2014-20.interreg-central.eu/Content.Node/RESTAURA.html> (accessed October 28, 2024).
34. Handbook on Public Private Partnership (PPP) in Built Heritage Revitalisation Projects. 2017. Interreg Central Europe. <https://programme2014-20.interreg-central.eu/Content.Node/O.T1.1-Handbook-new.pdf> (accessed October 28, 2024).
35. Roman, M., H. Varga, V. Cvijanovic, and A. Reid. 2020. «Quadruple Helix Models for Sustainable Regional Innovation: Engaging and Facilitating Civil Society Participation.» *Economies* 8 (2): 48. <https://doi.org/10.3390/economies8020048> (accessed October 28, 2024).
36. Kozak, L., and O. Fedoruk. 2024. «Osoblyvosti realizatsii polityky zghurtovanosti Yevropeiskoho soiuzu v konteksti vprovadzhennia stratehii staloho ekonomichnoho rozvytku [Specifics of Implementing EU Cohesion Policy in the Context of Sustainable Economic Development Strategies].» *Visnyk Natsionalnoho Transportnoho Universytetu* 2 (59). <http://publications.ntu.edu.ua/visnyk/59/068.pdf> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
37. Gerlitz, L., and G. Prause. 2021. «Cultural and Creative Industries as Innovation and Sustainable Transition Brokers in the Baltic Sea Region: A Strong Tribute to Sustainable Macro-Regional Development.» *Sustainability* 13 (17). <https://doi.org/10.3390/su13179742> (accessed October 28, 2024).
38. Stoika, V., S. Stoika, and V. Savchenko. 2021. «Derzhavno-pryvatne partnerstvo yak osnova finansovo-ekonomichnoi stabilnosti derzhavy [Public-Private Partnership as a Basis for Financial and Economic Stability of the State].» *Infrastruktura Rynku* 56: 45–53. <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/14005> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].
39. Protses vstupu Ukrainy do YeS u konteksti rehionalnoho ta mistsevoho rozvytku. Analychnyi dokument. 2023. *U-LEAD z Yevropoiu*. <https://u-lead.org.ua/storage/admin/files/c63b0eb665fdf3266d87a52bf3de8ec9.pdf> (accessed October 28, 2024) [in Ukrainian].

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP IN THE CULTURAL AND CREATIVE INDUSTRIES SECTOR OF UKRAINE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

Mykola Puzko

PhD Student, Department of National Economy
and Public Administration

Kyiv National Economic University named after
Vadym Hetman, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-5872-7911>

Abstract. This article explores the implementation of public-private partnership (PPP) mechanisms within Ukraine's cultural and creative industries (CCI) sector, especially in the context of European integration. It examines how European PPP models can be adapted to Ukrainian conditions, focusing on regulatory framework gaps and their impact on the effectiveness of PPPs in cultural projects. The study centers on applying the PPP model within Ukraine's cultural sphere, aiming to propose methods for leveraging private investment and expertise in cultural preservation and development aligned with European Union standards. The research methodology includes comparative and system analyses of Ukraine's PPP regulatory framework alongside successful European examples. It considers the unique aspects of PPPs in the cultural sector, where outcomes deliver economic but also social and cultural value. Findings indicate that European countries approach cultural PPPs through integrated, context-sensitive strategies, varying institutional support, and citizen involvement tailored to each nation's social and economic landscape. Key insights highlight the importance of state policies supporting PPPs in Ukraine's CCI sector, emphasizing frameworks involving civil society (such as the P4 model) and innovative financial tools like crowdfunding. The study suggests that adopting such mechanisms could help Ukraine attract private investment, foster sustainable community engagement, and strengthen cultural heritage preservation. The article's recommendations for updating Ukraine's PPP regulations offer practical implications for policymakers, cultural organizations, and private investors, establishing PPPs as essential for Ukraine's post-war cultural and economic recovery. These findings contribute to cultural management by presenting a structured approach to PPPs in CCIs, integrating local and international experiences for sustainable, long-term cultural growth.

Keywords: public-private partnership, public administration mechanisms, culture and creative industries.

Стаття надійшло до редакції 30.10.2024